

almashinuvining biokimyoviy tahlili ko'rsatkichlarini baholash, bioimpedansometriya usuli yordamida tana tuzilishi o'rganildi. 69ta bolada bilvosita respirator kalorimetriya usuli yordamida asosiy almashinuv ko'rsatkichlari tekshirildi.

Natijalar. Tekshirilgan bemorlarning 88 (91,7%) tasida semizlikning asosiy asoratlari bo'lgan jigarning alkogolsiz yog'li gepatozi, arterial gipertenziya va metabolik sindrom aniqlandi. Jigarning alkogolsiz yog'li gepatozi bo'lgan 23% bolalarda alkogolsiz steatogepatit aniqlandi. Morbid semizligi bo'lgan bolalarning oila a'zolarida yuqori ko'rsatkichlarda metabolik patologiyalar: qandli diabetning 2 tipi – 46,9%, arterial gipertenziya – 51,0%, semizlik – 80,2% aniqlandi. Bemorlarning yarmida sub'ektiv shikoyatlar: bosh og'rig'i, hansirash, tez charchash kuzatildi. Ob'ektiv tekshirganda 43 ta bemorda (44,8%) qora akantoz aniqlandi. IMT 42,1 [33,9; 45,7] kg/m², Z-score IMT 4,5 [4,22; 5,19] ni tashkil etdi. Qorin aylanasi medianasi – 112 [99; 127] sm, son aylanasi – 125 [109; 139,5] smni tashkil etdi. 63 (65,6%) ta bolada dislipidemiya aniqlandi; lipid almashinuvi buzilishining eng ko'p uchragan shakli bu LPVP xolesterin miqdorining 0,85 [0,7; 1,0] mmol/l (50% bolada) kamayishi bo'ldi. 80,2% bolada giperurikemiya (442 [384; 493] mkmol/l) aniqlandi. Glyukozaga toleranlikning buzilishi 15ta bolada, ertalayu och qorinda glikemiya oshishi – 6 ta bolada, NOMA indeksi ko'rsatkichlariga binoan 84 ta (87,5%) bolada insulunga rezistentlik aniqlandi. Bioimpedansometriya ko'rsatkichlariga qarab tananing yog'li massasi medianasi normadan 236 [179; 317]% oshganligi aniqlandi va 55,3 [37,7; 68,9] kg ni tashkil etdi. Skelet mushaklari massasi – 31,4 [21,4; 39,7] kg, 69 ta bolada (71,9%) ko'rsatkichlar normadan 13,9 [7,2; 20,8]% oshgan. Organizmdagi umumiy suv miqdori 60 (62,5%) bolalarda normadan 14,1 [7,2; 20,3]% oshganligi aniqlandi, mediana – 41,5 [29,1; 50,2] kg. Tekshirilayotgan guruhdagi bolalarda tinch holatdagi energiya sarfi ko'rsatkichi 2027 [1685; 2346] kkal/sut. ning kamayishi 28 (29,2%) ta bolada, oshishi - 9 (9,4%) ta bolada kuzatildi. Yog'lar oksidlanishining o'rtacha ko'rsatkichi – 137,6 [77,9; 197,2] g/sutka, bu ko'rsatkich 42,7% bolada oshganligi aniqlandi. Uglevodlar oksidlanishi tezligi– 124,4 [46,8; 223,8] g/sutka, kamayishi 54,2% bemorda aniqlandi. Oqsil oksidlanish tezligining kamayishi 36,5% bolada kuzatildi, uning medianasi 70,0 [45,4; 84,1] g/sutkani tashkil etdi.

Xulosa. Ko'pchilik bolalarda morbid semizlik yurak-qon tomir va jigar tomonidan asoratlar rivojlanishiga olib keladi. Bioximik tahlil o'zgarishlar uchun eng xos bo'lgani dislipidemiya va giperurikemiyadir. Asosiy almashinuv tinch holatdagi energiya sarfining kamayishi va uglevodlar oksidlanishi tezligi kamayishi va unga kompensator ravishda yog'lar oksidlanishi tezligini oshishi bilan xarakterlanadi. Olingan ma'lumotlarni morbid semizligi bo'lgan bolalarda individual davolash programmasini belgilashda hisobga olish kerak.

BOLALARDA SIYDIK TOSH KASALIGI RIVOJLANISHIDA GENETIK FAKTORNING TA'SIRINI O'RGANISH

Xakimova L.R., Yusupov Sh.A., Xusinova Sh.A.

Samarqand davlat tibbiyot institute, Samarqand, O'zbekiston

Kirish. Siydik-tosh kasalligi (STK) - bu ko'p hollarda jarrohlik talab qilinadigan jiddiy kasallik bo'lib, ba'zi hollarda yuqori darajadagi asoratlar va qaytalanish bilan kechadigan uzoq muddatli davolanish, bolalarda buyraklarning funktsional parametrlari pasayishiga va nogironlikka olib keladi. Markaziy Osiyo - endemik hudud hisoblanadi va kasallik hozirgi vaqtda tarqalishi yuqori tendentsiyada, har 1000 bolaga 45 ta kasallik to'g'ri keladi. Mineral almashinuvining buzilishini aniqlashning biokimyoviy usuli (an'anaviy) mavjud kasallikni tashxislash imkonini beradi, ya'ni etarlicha uzoq patologik jarayonda samarali bo'ladi. Urolitiazning boshlanishini bashorat qilishning molekulyar genetik usuli kasallikka moyillikni har qanday yoshda, deyarli inson tug'ilishidan boshlab aniqlashga imkon beradi, chunki ma'lum bir shaxsning genotipi hayot davomida o'zgar olmaydi.

Maqsad: Ushbu tadqiqotning maqsadi bolalarda urolitiazning rivojlanishi va qaytalanishi bilan bog'liq D vitamini retseptorlari va steopontin genlarining polimorf genetik markerlarini o'rganish bo'yicha tadqiqotlar o'tkazishdir. Tadqiqot vazifalari: bolalarda urolitiazning klinik kechishi namoyon bo'lishining xususiyatlarini o'rganish, urolitiazning turli diagnostik usullarini qiyosiy baholash va siydik cho'kmasining sifat va miqdoriy tarkibi orqali urolitiazning tabiatini ochib berish. STK va sog'lom bemorlar guruhida genetik test natijalari bo'yicha D vitamini, steopontin genlarining polimorfik markerlari genotiplarining tarqalishini o'rganish va bemorlarning biokimyoviy va molekulyar genetik holatiga qarab, bolalarning urolitiazini jarrohlik yo'li bilan davolashni boshlashini o'rganish.

Tadqiqot materiallari va usullari. Urolitiaz tashxisi tasdiqlangan bolalar va sog'lom bolalar 2 guruhga bo'lingan holda tadqiqot o'tkazildi. Birinchi guruh (asosiy) tarkibiga kompleks tekshiruvdan o'tgan (klinik, gematologik, biokimyoviy, ultratovushli, rentgen, molekulyar genetik) o'tkazilgan o'zbek populyatsiyasining STK bilan kasallangan 100 nafar bemorlari kirgan. Ikkinchi guruh (nazorat) 100 nafar sog'lom bolalardan iborat bo'lib, ular keng qamrovli tekshiruvni o'z ichiga oladi. Tadqiqot guruhlariga kiritish mezoni: urolitiaz tashxisi tasdiqlangan o'zbek populyatsiyaning turli yoshdagi bolalari, shuningdek, nisbatan sog'lom bolalar. Bularga klinik, laboratoriya, qonni DNK molekulyar genetik tekshiruv va instrumental tadqiqot usullari o'tkazildi.